

**A szerkesztő lakása:**

Rimaszombat, Deák Ferencz-u. 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

**Az előfizetés díja:**

Egész évre . . . . . 4 frt.  
Fél évre . . . . . 2 frt.  
Negyedévre . . . . . 1 frt.

Egyes szám ára 10 kr.

# GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

Melléklapja: „GÖMÖR-KISHONT T. E. VÁRMEGYE HIVATALOS ÉRTESETŐJE.”

A m. kir. postatakarékpénztárnál a 998. sz. cheque-számla tulajdonosa.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

**Kiadó-hivatal:**

Rimaszombat, Pokorágyi-utca 1. szám a. a könyvnyomdában.  
— Ide intézendők a kiadóhivatali illető előfizetés, hirdetés, nyilttér és egyéb felzárások.

**A hirdetés díja:**

Egy háromhasábos petisitor térfogata . . . . . 6 kr.  
**Bélyegdíj** minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

**Nyilttér:**

Egy sor . . . . . 20 kr.

**Előfizetést elfogad** a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetés legcélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

**Hódítás.**

A kishonti év. esperességek Tiszolezon lefolyt évi rendes közgyűlése, mint lapunk múlt számában említve volt, a magyarok és tótok teljes kiegyezésével végződött. De a kiegyezésnek meg volt az ára.

Tudvalevő dolog, hogy a felvidéki megyék tótjai minő eszmékért hevülnek; többé már nem képezheti kérdés tárgyát az, hogy az egyház autonómiájának keretén belül helyet foglalhatnak-e a politikai aspirációk? megoldották ezt a többi szuperintendenciák közgyűlései akkor, mikor jónak látták kimondani, hogy a panszlavizmus kánoni vétség. S a mint e nyilatkozat törvényerőre emelkedett, lépten-nyomon akadtak oly egyének, kik egész passzióval követték a kánoni vétséget.

A mi esperességi kerületünkben is volt rá eset, de örömmel konstatáljuk, hogy itt mégis sokkal tartózkodóbb állást foglaltak el a tót sovínisták mint Turóczban. Árvában s ez nem eszárán azok érdeme, kik titkos érzelmeik nyilvánításában óvatosságot tanusítottak, hanem mindegyik felett azoké, kik a legéberebb szemekkel öröködtek a felett, hogy a templomi kerítések falain belül semmi oly növény fel ne burjánozzék, mely a kerítéseken áthajolva a hazafiataltság magvait hintse el a tót nyelvű evangélikusok között.

Ez örökös sem volt minden küzdelem nélküli; tudjuk mily erőfeszítésbe került az a győzelem, melyet a magyar párt kivivott akkor, midőn jelöltjeit az esperesség élére állította. De a harez még egy év előtt eldőlt, azóta teljes szélesend állott be; az ügyek rendben vannak s rendben folynak tovább minden igaz evangélikus ember teljes megnyugvására.

Sajátságos azonban, hogy a tiszolezi gyűlésen mindemellett volt egy kívánság, mely ha nem találta is teljesen készületlenül a többséget, mégis meglepő volt; s ez az, hogy az esperességi közgyűlésről felvett jegyzőkönyv szerkesztessék

meg tót nyelven is. És mi lett a megoldás? Az, hogy a tót atyafiak kívánságához a közgyűlés anynyiban hozzájárult, hogy a jegyzőkönyv megszerkesztése ellen nem tett kifogást, a költséget azonban azok tartoznak hordozni, kik a jegyzőkönyvet tót nyelven kívánják olvasni.

Hát biz ez vívmány a tótoknak, de alapos kifogások nem emelhetők ellene s a többséget elismerés illeti, hogy ily áron a két párt közötti egységet felbontani nem engedte. Lesz tehát tót jegyzőkönyv is — mert nem ábrándozunk arról, hogy a kivivott positiót elhagynak — s e tót jegyzőkönyv kézzel fogható czafolatot nyújt azokra a rágalmakra, melyeket nyíltan és titokban, újságokban és pamphletekben a magyarság ellen szórnak a tótok elnyomásáról. Felelet egyuttal arra a kérdésre, mely álnév alatt azt fessegeti, hogy mi történik az év. tót egyházban?

Nem tartozik ránk az egyházi kérdések megvitatása, de nem mi vagyunk okai annak, hogy az egyházak ügyei a lapok hasábjaira kerültek. Ezuttal konstatáljuk, hogy a tótok egy fontos positiót nyertek, s hisszük, hogy ha e ponton megmaradnak s egy lépéssel sem kívánnak tovább menni, a kishonti esperesség év. hivi, bármily nyelvűek legyenek is, egy templomban szépen megférhetnek egymás mellett, felekezeti ügyeiket elintézhetik, egyházukat fejleszthetik a nélkül, hogy eljárásuk felett a nyilvánosság öröködnék.

—a.

**Közszellem.**

I.

Azt az általános föllendülést, mely alkotmányunk helyreállításának néhány esztendejében a magyar földet egy lelkesült munkavágyó, erőteljes nemzet hazájává varázsolta át, regóta tartó silány tespedés váltotta fel. A szalmaláng — melyet nem egészen alaptalanul sorolnak a magyar faj hibás erényei közé — nagy hirtelen ellobo-

gott, s a mi helyén maradt: lágymeleg, szétmálló hamufoszlanók omlatag esomója, melyet egy könnyű szellő is könnyen szárnyára kap és szerteszór.

A törvényhozás pedig kazalszámra gyártotta a törvényeket, melynek végeredménye körülbelül az, hogy már ma még a békák is csak akkor kuruttyolnak, — mikor a törvény előírja. Ezeknél a törvényeknél mindeure gondoltak böles honatyáink: erdők, mezők, utak, folyamok, közrend, közlekedés, szegényügy, per- és büntetőjog, irodalom, főkép a katonaskodás, mind megannyi tárgyai voltak a törvényhozás böles gondoskodásának; csak az alkotásoknál egyetlen egy axiómát nem tartottak soha szem előtt a mi nagy böleseink, azt a mit Echegaray oly lakonikusan és oly tökéletesen mond ki, hogy: „a mi félig jó, az — egészen rossz.”

Csak centralizálni! Ez volt a jelszó. És senki sem gondolta meg, hogy a meynyire hasznos e módszer az alaki jog érvényesülésére nézve, ép annyira káros arra, a mi a magyar nemzetnek ezer esztendőn keresztül legerősebb hatalmát képezte: a magyar társadalmi közszellemre nézve, melynek nemzeti, individualis sajátsága a széles, tág nyilvánosság, a szabad mozgás, egyszóval maga az a szabadság, melyről az utánunk jövő generációnak — ha tespedésünk ápolása ily simán tovább folyik — már homályos sejtelve sem lesz.

Valaki épen e napokban, mikor beszélgetés közben felemlítettem társadalmunk megromlott közszellemét, egész komolyan jegyezte meg, hogy e szó „közszellem” a legnagyobb frázis. Csak hosszú gondolkodás után jöttem rá, hogy — legalább mai napság — igaza volt. Az az egész közszellem, melyet a társadalom összesége által elfogadott s senki által kétségbe nem vonható alapigazságok alkotnak; az a közszellem, mely a jogok elismerésére, védelmére és kiterjesztésére van — természetszerűleg — hivatva az emberi

## TÁRCZA.

**Mily változó . . .**

Mily változó, esodás a Természet, mennyi kép. A tavasz napsugáros Kék egével mi szép. —

A zugó lombos erdő, Arnyán a dali dal. — A völgy zöld pázsitával Ezer virággal. —

Ezernyi kéj — gyönyörnek Ez édes otthona. — A esermely játszi habja A hant lány bársonya. —

A nyár mely éltet érlel, Bár gyakran elborul. Felhőiben vakító Villám villámra gyúl. —

Zúgó viharja gyakran Remegni, félni int . . . Lezajlik; égő napja Fényözönt szór megint. —

Majd elvesztve színét Sáppadt lesz és beteg. — Halvány arezán a rózsza Lassan hervadni kezd. —

Egy éj, s halálra válik, Sirjába fekteti Siró szellő, húlongó Levél eltemeti. —

Mily változás! borongó Homály a fény után. — Örök tavasz, villámos Nyár, jobb is lenne tán. —

Bobóság! minden ugy van Jól, mint rendelve van,

Éltet halál kövessen Az ősz fuvalmiban. —

Rózsát teremjen a föld Kék tavasz ég alatt. Kalásza koszoruzza A termelő nyarat. —

Szilaj haragja zúgjon Villám vihar dalon. Harezok után édesebb A béke, nyugalom. —

Borsody Béla.

**Délvidéki és Aldunai kirándulásom.**

II.

**Resicza. Oravicza. Marillavölgy. Versecz.**

Utunk Temesvárról Német-Bogsánba vezetett, hová zuhogó záporban, dörgés és villámlás között érkezünk meg; teljesen átázva jutottunk el a vendéglőbe. Reggel az iparvasutat a közlekedésügyi miniszter szives engedélye alapján utaztunk e kis városból Resiczára, az osztrák államvasut az óriási ipartelepére. Az igazgatóság a legszívélyesebben fogadott, két vasgyári mérnök vezetett körül, részletes felvilágosítást adva a gyár berendezéséről és működéséről. Az itt töltött egy nap alig volt elégséges a gyár megtekintésére, melynek nagyszabású és arányos berendezése, a készített tárgyak sokfélesége és fontossága felkölti még a felületes szemlélő bámulatát is. Este pedig tündéri látványt nyújt. Vulkan műhelyét képelem ilyennek. A szózatlan működő munkások, a vakító fény, a süketítő zaj oly elbűvölő benyomást gyakorolnak az emberre, hogy alig bír megválni e fenséges képtől. Másnap korán reggel kocsin és gyalog keltünk utra, látni kívántuk az Aninára vezető ut mellett fekvő vidék szépségét, mit festőinek rajzoltak előttünk. Tagadhatatlan, hogy az ut szép és változatos, de nem volt érdemes azt a félnapig tartó fárasztó utazást érette megtenni, mit tettünk tikkasztó forróságban, kemény s sziklás, igen gyakran lomb nélküli uton; egészen elbágyadvá, kimerülve értük el Aninát. Az ottani hatalmas vasolvasztó megtekintése után gyönyörű hegyi pályán mentünk Oraviczabányára. E hegyi pálya szépsége kárpótolt az napi

fáradalminkért, 14 alagúton, 8 viaducton robotgunk keresztül, míg amazok némelyikén 8—9 perczig haladt át a vonat, addig emezek 60—80 méter magasban hídalták át a völgyeket, s folytonosan merész hajlásokban halad maga a vasuti vonal is, felvéve a völgyek szeszélyes kanyarulatait. — Este értünk Oraviczabányára, a polgári iskolai tanárok a vasutnál vártak bennünket. Az ő szives kalauzolásuk mellett néztük meg Oraviczát és vidékét. Oraviczabánya össze van építve Román-Oraviczával, egynek látszik a két város, ez egynek vett város egy igen szűk völgyben rendkívüli hosszúságban terül el, bérkoesin egy óra kell, míg keresztül megy rajta az ember. Egy utcából áll, de ezen egy utcának házai is már a hegyoldalba vannak építve, helylyel-helylyel síkatorszerű keskeny utczák futnak párhuzamosan a fútezával. Épületei, különösen Oraviczabányaé esinosak, a fúteza csaknem egyemeletes épületekből áll. Középületei szépek. Szép különösen kaszinója, melyben egy esinos kis állandó színház van. Azt állítják, hogy ez Magyarország legrégebbi állandó színháza. Annyi tény, hogy már 1817-ben játszottak benne. Két fehér selyemre nyomott, — természetesen német nyelvű — színlap tanuskodik erről, melyek keretbe foglalva ott függnek a kaszinó dísztermében. I. Ferencz „császár” tiszteletére nyomatták e színlapokat, ki az előadásokon meg is jelent.

Korán reggel kellemes, árnyas és kényelmes gyaloguton másfél órai élvezetes séta után feljutottunk Marillavölgybe. Mert e Marillavölgy egy hatalmas hegynek esaknem tetején fekszik. Távól mindentől, mi a levegőt megromthatná, üde, tiszta levegővel bír, gyönyörű messze terjedő árnyas erdő közepében van elhelyezve e kis paradicsom. Mesteri kezek pompás virágos sétányokat teremtettek a csinnal és eleganciával épült villák köré. Kütinő hideg vize, páratlan frisseségű, tiszta levegője elsőrendű üdülő helylyé teszi. Hideg vízgyógyomdját s különösen pedig légygyógyomdját (comprimált levegővel) sokan használják. Egy kis óra séta inben a Simeon hegy, melynek csucsáról felséges kilátás nyílik. A fűrdőigazgatóság 10 méteres pyramist állított a hegy csucsára, hogy az erdő fái ne zavarják a remek kilátást. Mig egy oldalról a beláthatatlan síkság vész el a messze homályban, melyből mint hegy-oáz emelkednek ki a kúpos alaku verseczi és kudriczi hegyek; addig más oldalról egymást

társadalomban: az a közszellem, mely forradalmak zivataraival — ha kellett — rombolta össze az elavult intézményeket, s vállvetett hangya-szorgalommal épített új, hatalmas palotákat a közszükséglet emberszerető céljaira: az a közszellem ma már Magyarországon vagy nem létezik vagy legalább is alszik mély, lethargikus álmot.

S az alvó genius felett ott örködik egy száz-ezer fejű hatalom: a bürokratizmus. A régi, magyar és szabadságszerető vármegyék helyére — melyek nemesak névleg, de gondolkodásban, tettekben és jellemében is *nemesek* voltak — oda-tolta az excellentiás szabadelvűség a mai modern bürokratizmust, s így szorult be és oszlott szét lassankint a megyeházák lármás, de magyar, szabad és egészséges közszelleme az irodák dohos szagu odú közé.

Vagy: ugyan hol van már egyetlen egy ugynevezett közügy. — mely nyilvános pertractatio tárgyául szolgálhatna? Igen, éljenezni szabad még mindig a méltóságos és excellentiás urakat: szabad még mindig fizetni hűségesen a vereskereszt egyleti tagdíjakat, de a hol az országkormányzat működését nyilvános bírálat alá vehesse a magyar szent korona tagja: olyan hely széles Magyarországon nincs már egyetlen egy se!

Egy volt: a magyar országgyűlés. Az is meglapult egy osztrák generalis kommandója alatt. Mi — *diu minorum gentium* — ha vidámanak tetsző poharazás közben jámbor észrevétele merünk is kockáztatni excellentiás főlisteneink hibái felől: szurós tekintetekkel, lehurrogással, és souverain göggel találkozunk azok részéről, kik eltelve a bureau-k dohos közszellemével, azt képzelik, hogy ők annak a kiváltságos tulajdonosai.

S némileg igazuk is van. Csakhogy az, a minék ők kiváltságos letéteményesei, az nem közszellem már többé, hanem — közszolgálat! A kettő közt csak annyi a különbség, hogy míg az első fizet, addig a másik fizettetik.

## Levelezés.

Zádorfala, 1891. aug. 7.

*Kegyelet ünnepe Zádorfalán.*

E hó 6-án megyénk keleti bércei között Zádorfalán lélekemelő s meglátható ünnepélyre gyűlt össze a gömöri református tanító-testület. Egyleti volt elnökük néhai Szügyi László kartársuknak sirja fölé díszes emlékoszlopot állítottak öszserakott fillérekéből; s a boldogult tanító elhunytának évforduló napján leplezték le kegyeletes emlékküvet s öntözék sirját könyeikkel a feledhetlen kartársnak.

Hogy ki volt Szügyi László, nekrológját e b. lapok hasábjain feltalálhatjuk.

Egyszerű nemzet napszámosa volt, igazi néptanító, szerető férj, családapa és kartárs, igaz hazafi volt ő. A ref. tanító-egyletnek 18 évig elnöke, a tanító-testületnek az egyházmegye zöld asztalánál tanácsbírája, érdekeinek képviselője, igazi pártfogója, a ref. tanítók feje, koronája, ékessége vala ő.

Hogy mily határtalan volt iránta a kartársak szeretete, mutatja azon körülmény, hogy midőn a boldogult sirja fölé állítandó síremlék eszméje megpendített Beeske Bálint jánosii tanító által: ez oly meleg szívekre talált, hogy a szegény tanítók egy napi bérüket ajánlák s

tulszárnyalni óhajtó hegyesoportok törnek az égnek, a dognácskai hegyek, a Szinica, s legvégül az erdélyi határhegység festői szép láncolata. Dél- és délkelet felé a szerbiai hegyek, különösen a Morava mellékiek sötételemek. Koronája az egésznek a medrétől kiemelkedni látszó óriási folyam a Duna, mely a síkság hatalmas ezüst díszének tűnik fel. A hegy lábánál fekvő s a völgy hajlásait követő hosszan épített kettős Oravicza igen tetszetős képet nyújt. Kiránduló társainak annyira megtetszett Oravicza, hogy egy részük másnapig ott maradt, mi pedig még az nap Verseczre utaztunk. Versecz fekvése igen szép, az alföldben oázsként kiemelkedő verseczi hegység lábánál fekszik, a kúpos, sziklás, ugynevezett várhegyen egy magas torony áll, messze vidékről látni e tornyot, oly jellegzetes Verseczre nézve, mint Budapestre a lánc-híd, Bécsre a Szent-István templom. A nagy terület elfoglaló várost a római sáncok hatalmas gyűrűje veszi körül, ezen van a vasuti állomás, oldalain szőlők terülnek el, magassága meghaladja a város legmagasabb tornyát. E gyűrűt csak egy esatonna metszi át, mely a város mellett elterülő „kis rét“ nevű terjedelmes nádas mocsár vizét vezeti le. A város utcaí rendkívül hosszúak, tiszták, csinosak, különösen a hol németek laknak, házai többnyire földszintesek, de izléssel épültek, egy pár utcája s tere aszfaltozva van, igen szép goth stílusban épült temploma és tornya, csinos főreáliskolája érdemes a megtekintésre. Allandó színháza, sok vendéglője van. A borkereskedés központja Hatalmas, nagy pinczéi legfőbb nevezetességei közé tartoznak. Ezek egyikében voltunk, a Lengauer testvérekében, jobb ízű, szebb színű veres bort nem ittam, nem láttam. Társadalmi élete élénk, több lapja van, köztük egy magyar. Érdekes uszodája, mit artézi kút lát el állandóan elég kellemes melegségű vízzel, s a mi fő, felette olcsó. Az utcán azonban alig hallani magyar szót, pedig előjárósága mindent elkövet, hogy ez másképp legyen, legujjában az iskolaszék, melynek elnöke a polgármester, kimondotta, hogy a népiskolában fokozatosan behozzák a magyar tannyelvet a német helyett, de még a szerbre mikor kerül a sor! Egy napi időzés után Baziásra mentünk, megpillantva a vasut egy kanyarulatánál a Dunát, éljennel üdvözöltük régi ismerősünket.

Perjéssy László.

rakták le a szent ezétra. Csatlakozott hozzájuk a ref. lelkesí kar s világi egyének sok nemes szívű alakja.

A szürkésfehér márványból készült 3 m. magas gúla emléket megvénk szülőtte Rimaszombából Jakovetz Alajos köfaragó állítá s szállítá teljes melegegedésére a testületnek.

A leplezés ünnepélyén ott voltak: a ref. egyházmegye közszeretben álló esperese, a tanítók szerető apját Nagy Pál, azután Bálint Dezső sárospataki lelkész, Ruszky Gyula, Batta György, Vattai László, Márta Ferencz, Osváth Dániel, Kereszturi Károly, S. Szabó József, Hubai Lajos lelkészek. Világi egyének közül ott láttuk a tanító-egylet ügybuzgó elnökét Tornallyai Zoltánt, s a Százszégy reményét Döszegly Zsigmondot, Hanvay Józsefet, Szuhai Bélát, Csorba Kálmánt Ott volt a borsodi ref. tanító-egylet küldöttsége, stb., több mint 100 vidéki jóbarát, kartárs, s aztán Zádorfala községének kísénye és nagyja.

Tíz órakor megcsendültek az imára hívó harangok, s a kis templom zsufolásig megtelt bánatos emléktől borongó gyülekezettel.

A papok-papja maga az esperes lépett az ima zsúmolýára s hordozó lelkiismereteinket az áhitat szárnyain oly fenséges mezőkőn, hol virág és méz, illat és áhitat édes harmóniájában ott voltunk, hol a menny lakói.

Majd felzendült a tanítók gyászos karéneke, vezényleve Csizy Miklós simoni-i tanító által; ezt követé Beeske Bálint emelkedett hangu emlékbeszéde, kiemelve a boldogultnak érdemeit hazafias, egyházi s társadalmi téren, s mint követendő példányképet megragadó s hű képben állítá élénk. Innen a temetőkerthez, az elhunyt sirjához zárandokoltunk, itt Csizy Béla tolmácsolta a testület érzelmeit, kívánt nyugalmat a szunyadó porokra, végül az emlék-oszlopra a testület nevében egy díszes koszorút helyezett. Az ünnepélyt berekeszté a tanítói énekkar a „Szózat“ elénekelésével.

Élesen fájó érzések között mondottunk „isten veled“ — et a nyugovó hanyagnak.

Es te emlékkő állj, sok éveken át, hirdetve szerénységeddel, jelképezve szilárdságoddal a kartársi munkás szeretetet.

A tanítói testület most újra a templomban gyűlt össze, hogy évi közgyűlését megtartsa. A gyűlést Tornallyai Zoltán világi elnök s Kovács Ede tanítói ideigl. elnökök vezették.

Kovács E. szívélyesen üdvözlé az egyházi s világi részről megjelent vendégeket, különösen Batta Gy. lelkészt, mint az e. megye által kinevezett tanügyi elnököt. A szívélyes fogadtatásra Batta Gy. hasonló meleg hangon felelt, kijelenté, hogy a tanügynek, s különösen a tanítóknak jogos kívánalmait, ügyeit, hatáskörében a törvény keretén belül meg fogja védelmezni, hogy benne a tanító-testület esatlakozni nem fog.

Szavait lelkesült éljenezés követé.

A gyűlés tárgyai valának: az elnöki s főjegyzői jelentés, továbbá a tisztújítás.

A jelentés az egylet évi működését, történetét mutatá föl, inkább belügyekkel foglalkozott.

Érdekesebb része volt a gyűlésnek a tisztújítás; mivel ez alkalommal az egylet vezetése egészen ifjú s tetterős nemzedékre ruházottat

Elnökké: Beeske Bálint, alelnökké Csizy Miklós, ugyancsak ők egyh. megyei tanítói tanácsbírák, képviselőkkül választottak meg; másod alelnökké Katona Károly, főjegyzővé Mares János, aljegyzőkké pedig Litkei György és Iván Adolf, továbbá 9 választmányi tag, kik együttesen alkotják a tanító egylet új tisztikarát.

Delután 2 óra volt, mindön a test kívánságának eleget teendő: közebedhez ülhattünk; hogy a szebbnél szebb felköszöntések nem hiányoztak: mondani is fölösleges. Különösen hatástkeltő volt a Batta Gy. felköszöntője, ki füzérbe fonva az új tisztikar minden tagját, esillog humorral fűszerezett beszédét zajosan megéljenezttük; s a S. Szabó József naprágyi lelkész beszéde, ki nemes hévtől áthatottan lelkesítette a tanítókat pályájuk gyönyörűségei igazának hordozására.

Eltelve lett a szomszéd Borsod vármegyei tanító-testület, melynek képviselőiben három kartárs jelent meg az ünnepélyen. Válaszolt mindezekre az új elnök Beeske B. ki Balaton-füreden ifjítá meg betegesnek képzelt porhüvelyét, fényes bizonygát adá átgondolt, eszme gazdag szónoklataival, hogy „ép lélek csak ép testben lakhatik“.

Óreg este oszlátá szét a zarándok sereget, szétmenve elvívék magukkal a megerősödött kartársi igaz szeretetet, hogy hirdessék tovább a nemzedékeknek, mint kelljen hazáért, egyházért s a közügyért híven s igazán élni, hogy felviruljon s boldog legyen szép hazánk.

Isten áldása legyen továbbra is a tanügyön és annak buzgó munkásain!! Ott Volt.

P.-Csobánka, 1891. augusztus 6.

T. Szerkesztő ur!

Beeses lapja folyó évi 31-ik számában „Árviz vám“ cím alatt a „Vármegyei újdonságok“ rovatában egy közlemény jelent meg, mely ugy tünteti fel az uradalmi tisztséget, mintha az azon alkalomból, hogy árviz sújtotta a Rimavölgyét, melyből elég sajnos, ő fensége Coburg hercege rimaszécsi birtokának is bőven kijutott, mivel épen ezen árviz majd 10000 frt kárt okozott, hasznot akarna huzni, van szerencsem a dolog érdeméhez következőben válaszolni:

Ugy hiszem t. Szerkesztő ur, hogy ha egy birtokos birtokából saját maga részére közlekedési, illetve gazdasági utat hasított ki, azt járhatóvá teszi, s a hol szükséges, jókarban fentartott hidakkal látja el, mely ut-és hidfentartás évenként nagyobb pénzkidrást igényel, de e mellett a többi megyei és községi utak fentartásához az adó forint után eső 8% utadó összeggel hozzá járul, azt pontosan fizeti: jogában áll az ő saját költségén jókarban fentartott saját utját idegenek használata alól kivenni s azt tilalmazni. Egyszersmind jogában áll az is, hogy mindazokat, kik ezen láthatólag tilalmi jellénnyel ellátott utat és hidakat — dacára a tilalomna — önkénytelen használni bátorokodnak, felelősségre vonhassa s esetleg megbüntethesse, különösen akkor: ha ezen urak vagy polgártársak a mellett, hogy a tilalmat áthágták, még illedelmetlenül is viselkednek szemben az uradalom által felállított felvigyázó közeggel.

Mert megjegyzem, hogy a Rimaszécs-özdí vicinális utvonat, nem árviz, de már nagyobb eső alkalmával is, még a rimaszécsi határban a „Szajka“ nevű ér miatt, melyen hid nincs, s mely a rimaszécsi malom gát miatt,

épen a gát túl magas voltánál fogva (egy meterrel magasabb a Rima partjánál.) Rima vízzel annyira megtelt, hogy teljesen járhatatlanná válik s ilyenkor az egész környék az uradalmi utat mint járhatót akarja használni, de mi több, követelőleg lép fel, s mint előbb mondtam, még illedelmetlenül is viselkedik.

Ilyen eset adván elő magát a jelenlegi alkalommal, alulírt személyesen büntettem meg épen a tiszteletlen viselkedés miatt egy egyént 40 krajczárral s egy nehányat 20—20 krajczárral, s elrendeltem az ottani uradalmi közegnek, hogy ezentul minden egyes arra menő idegen szerkértől, minthogy az ut azelőtt is tilos volt, 10 kr. büntést szedjen be a rimaszécsi róm kath. iskola szegény sorsu tanuló részére beszerzendő könyvekre. Tehát jótékonykezétra és nem „vám“ ezim-n, mint ezt az ide / . mel-lékelt s a rimaszécsi róm. kath. esperes plebános ur által kiállított nyugta is igazolja.

Hogy pedig ezen ut még ilyen alkalomkor is a rimaszécsiektől is elfiltatott, ennek egyedüli oka az, hogy a rimaszécsiek is elfiltották az uradalmi fuvarosoktól a czakói erdőből a vasuti állomáshoz vezető dülő utat.

Ez lévén a tényállás, kérem ezt tudomásul venni, s így hiszem, mindezekből meggyőződni méltóztatik, hogy itt semmiféle árviz-vám szedése nem ezéloztatott, mert az ut mindég tilos volt. Miért is az csak rágalom azon előttem bár névszerint ismeretlen egyéniség részéről, ki ezen közleményvel becses lapjában névtelenül virtuskodott. Mert mindenkinék — ki tisztességgel járult az illető hercegi rendelkező tiszthez — az ut használata végett, annak az meg is engedtetek a nélkül, hogy tőle valami díj szedettet volna, mint ezt t. Brones ur susai bírtokos is beigazolhatja. De engedelmet kérek, arra az uradalom nem kötelezhető, hogy saját utját és hidait szabad használatra boessássa, már azért sem: mivel az ilyen dolog könnyen usássá válik.

De mivel a dolog hírlapba került, ugyanezen uton van szerencsem ezennel kijelenteni, hogy ezentul az uradalmi ut használata, bármely alkalommal, kivéve a gyalogosokat, állami és megyei hivatalnokokat, minden idegen kocsiközlekedéstől elzáratik, mint az eddig is volt. Tessék a közönségnek a vicinális utat használni vagy Sajó-Püspökéhez lekerülni ha az Özd-Rimaszécsi vicinális ut járhatatlan, vagy pedig a megyéhez folyamodni, hogy ezen utat, melynek fentartásához az uradalom is hozzájárul, jókarban fentartsa, ahol szükséges, hiddal ellássa, s akkor minden ilyen félreértésnek s közleményeknek eleje vétetik.

Valovics Ferencz,  
hercegi gazdatiszt.

## Felvételi és egyéb feltételek a nagy-rőczei polgári és középkereskedelmi iskolában.

Az 1891/2. tanév a nagy-rőczei államilag segélyezett községi polgári és középkereskedelmi iskolában a következő sorrenddel kezdődik:

### I. A polgári fuiskolában.

1. A tanulók augusztus 30-án és 31-én, valamint szeptember hónap 1. és 2. napján vétetnek fel és iratnak be. — szeptember 3-án reggeli 8 órakor a tanév ünnepélyes megnyitása és a tanítás megkezdése, a felvételre kitűzött napokon tartatnak a javító és esetleges pótló vizsgálatok.

2. A polgári iskola I. osztályába szabályszerűleg csak oly tanuló léphet be: a.) ki életének 9 évét már betöltötte, mely körülmény hiteles születési bizonyítvánnyal igazolandó; b.) ki az elemi (nép-) iskola negyedik osztályát jó eredménnyel végezte és a felvételi vizsgálatot kiállja.

3. A polgári iskola alsó négy osztályában a latin nyelv rendszeresen és teljesen díjmentesen tanítatik a gymnásiumi irányban készülő tanulók számára.

4. A polgári iskolában fizetendő díjak: 1 frt beírás, 50 kr. könyvtár, 50 kr. tanszer díj. Az évi tandíj 6 frt, mely felévi előleges részletekben (beíratáskor és január 31-én) fizetendő. — szegény és szorgalmas tanulók egész, vagy pedig mérsékelt tandíjmentességre számíthatnak, ha annak elengedéseért bélyegtelen, de szegénységi és mult évi iskolai bizonyítvánnyal felszerelt és a tek. városi tanácsra ezimzett folyamodványt nyujtanak át beíratáskor az igazgatónál.

A ki az év végén értesítőt óhajt kapni, köteles ő ezétra a beíratáskor 50 krt lefizetni.

### II. A középkereskedelmi iskolában:

1. A nagy-rőczei középkereskedelmi iskola fokozatos kifejlesztése folytán, megnyílik annak II. osztálya is. — Mindkét osztályba a tanulók szabályszerű felvétele aug. 30-án és 31-én, valamint szept. 1-én és 2-án, minden nap d. e. 9—12. az igazgatói irodában történik. A tanítás szept. 3-án reggeli 8 órakor kezdődik.

2. A kereskedelmi középiskola I. osztályába felvétetik mindazon tanuló: a.) ki a gymnásium, real-, vagy polgáriskola negyedik osztályát legalább elégséges sikerrel bevégezte; b.) ki legalább 14 éves és a fentebbi iskolai képzettség hiányában előkészültségéről felvételi vizsga utján tesz bizonyosságot. — A felvételi vizsga díja 10 frt, mely a vizsga megkezdése előtt fizetendő le.

3. A középkereskedelmi iskola három évfolyama, a tanulók a harmadik év végén miniszteri szakbiztosok előtt érettségi vizsgát tesznek és ennek alapján azon növendékek, kik a gymnásium, real vagy polgár-iskola négy alsó osztályának elvégzése után léptek a kereskedelmi iskolába, megnyerik az egy éves önkéntességi jogot.

4. A köztisztviselők minősítéséről szóló 1883. évi I. t. cz. szempontjából a kereskedelmi iskola egyenlő rangu a gymnásiumokkal és főreáliskolákkal.

5. A kereskedelmi iskolában fizetendő díjak. A tanítézetbe először beíratkozó ifjak fizetnek egyszer s mindenkorra 5 frt beíratási díjat és 1 frtot az évi értesítőre és különféle nyomtatványokra, az évi tandíj 24 frt, mely relévi előleges részletekben fizetendő.

6. Magán vagy rendkívüli tanulók, miniszteri rendelet értelmében, egy osztályba sem vehetők fel.

### III. Általános tudnivalók:

1. A nagy-rőczei polgári és középkereskedelmi iskola kebelében működő ifjusági segítő egyesület a tanítézetek tanulói között a következő segélydíjakat szándékozik az 1891/2. tanévben kiosztani:

1. Egy segélydíj 50 frttal . . . 50 frt.
2. Két segélydíj 40 frttal . . . 80 frt.
3. Négy segélydíj 30 frttal . . . 120 frt.
4. Tizennégy segélydíj 25 frttal . 350 frt.



Fáy Barnabás 1 frt 50 kr., Csathó János 2 frt, dr. Borzseky Armin 60 kr., Huszti András 60 kr., István József 60 kr., Horváth József 50 kr. és Varga János 60 kr. — Fogadják a nemes költői adakozók a rimaszécsi járás közönségének osztatlan köszönetnyilvánítását!

### Vegyes hírek.

**Az időjárás** kezdi megemerehni magát. Augustus közepe felé már mégis csak — nyár lesz. Hapem hát egy kicsit késő már a jó akaratból, mert, ahogy a megyei közgazdasági előadójelentéséből megtudjuk, szomorú telnek néz elébe vármegyénk lakossága. Ma még ugyan biztosan meg nem határozható a termés átlaga, de máris világos, hogy az jóval alul áll a középátlag. A buza hő-fütt, sok helyet üszögös, a gabona vékony-szemű s üres kalászu, az árpa megfeketedve összekeszkülten fekszik a földön, ugyszintén a zab is; a kapások közül csakis a kukorica áll még jól, a krumpli, bab rothad a földön; az eleinte gyönyörű répák ragyásodni kezdenek s folyton romlanak.

**A felvideki magyar közművelődési egyesület** nagy lelkesedés közt tartotta évi közgyűlését folyó hó 11-én Rózsahelyen. Mint lapunkat értesítik: tíz vármegye magyar intelligenciája tartott ott ez alkalommal találkozót. Szepesmegye bejelentette csatlakozását, ami nagy örömet keltett. Az egyesület költségvetése 28000 ftt bevételt irányoz elő, amiből 37 kisdédóvó tartatik fenn, 7 pedig segélyeztetik. Itt említik meg, hogy vármegyénk főispánja Pelsüezi Hámoss László ur, aki a Gömörmegyei közművelődési egyesületnek is egyik régi oszlopa, távirati uton 100 fttot küldött Rózsahelyre a Fv. M. K. E. alapítókéje számára.

**Eljegyzés és keresztelő** volt egyszerre egy ugyanazon háznál a múlt héten Losoncban. Dr. Kemény Ignác körorvos leánya, a bájos Mariska vette fel ugyanis a keresztvén hitet s a keresztelés után nyomban jegvet váltott Kaffka Ele biztosító társ. főtisztviselővel. A kettős szertartáson Derzsi Károly budapesti unitárius lelkész személyesen volt jelen Losoncban. A keresztvénülőt pedig Czebrán Mária grófkisasszony és Küttl Attila alvezéres ur viselték. Tehát mint a „L. és V.” megjegyzi, a szerelem isten asszonya egyuttal jó hittérítőnek is bizonyul.

**Hamis mértékek** ellen indítottak razziaát egy szolgabírói járásban, még pedig meglehetősen íjesztő eredménnyel. Összesen 1376 ilyen fajta nem igaz jószág lett konfiscálva. Volt közte faméter, bádóg liter, réztányéros mérleg nagy számmal és egy esomó boros, pálinkás palack meg ugyanannyi sörös pohár. Persze ez a vizsgálat nem — Gömörmegyében történt, hanem valahol az alföldön; de talán itt is megtörténhetett volna, ha az a volna ott nem — volna.

### Hivatalos közlemények.

*A Rimaszombatban 1891. július hó 27. és 28-án tartott rendes megyebizottsági közgyűlés jegyzőkönyvi kivonata.*

Tárgyalás folyamán felhozatván azon tény, miként az utadó köteles minimálistákra a minimálistét azaz 1 ftt 50 kr. minden oly községben, hol az illetők valamely adóval bírnak, önállóan vetetett ki, továbbá, hogy az egyházi javak, s e mellett a papok és tanítók utadóval külön-külön megróva lettek, sőt azon esetben, ha az adózók igavonó állataik száma után magasabb utadóval lehettek megróva, mint az állami adó alapon való számítás szerint, az esetben az igaz állatok száma vétetett a kivetés alapjául.

Ezen visszasságok kiegyenlítése okából utasították jbb. főszolgabírák és városi polgármesterek, hogy az ekként törvényellenesen megrótt minimálisták, papok és tanítók neveit, a kivetés szerinti utadó tétel kitérésével — községi és körjegyzőkkel táblás kimutatásba foglalva a leírás, illetve összesítés iránti egy közös kérvénnyel vármegyei közigazgatási bizottságunkhoz sürögösen adják be.

Egyszeremint megyei számvevőség utasították, hogy ha a nem minimális utadó fizetők utadója kivetésénél valamely esetben az igavonó állatok száma vétetett volna alapul, az ekként helytelenül eszközölt előírást hivatalból helyesbítse, s eljárásáról alispánunknak 15 nap alatt tegyen jelentést.

Kmf. Jegyzette s kiadta:

Lukács Géza, tb. főjegyző.

Gömör-Kishont-megye m. kir. államépítészeti hivatalától.

### Árlejtési hirdetmény.

432—433. sz. — A tekintetes alispáni hivatalnak f. 1891. évi július hó 30-án kelt 13397. és 12520-ik számú végzési alapján a **Pelsüez-zubogyi** mth. községen levő 9 rendbeli műtárgyak javítási, illetve újból leendő helyreállítási munkálatait 1106 ftt 96 kr. összeg, valamint a **Veszverés-dobsinai** mth. községen levő több rendbeli műtárgyaknak kijavítása, illetve újból építését 421 ftt 61 kr. költség-összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálatok foganatosításának biztosítása céljából az 1891. évi augusztus hó 17-ik napjának d. e. 10 órájára a Gömörvármegyei m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni ohajtók felhívtnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó, s az engedélyezett költség összeg után számítandó, s a részletes feltételekben előírt 10% bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 10 órájáig nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezett ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban levő munkálatokra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett építészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Az írásilag tett ajánlatokban az árleengedési vagy árfelemelési százalékok számokkal és betűkkel világosan kiírandók.

Kir. államépítészeti hivatal.

Rimaszombat, 1891. aug. 5-én.

Juraskó Jakab, kir. főmérnök.

14127. sz. — A kitűzött árlejtési tárgyalásokhoz elnöki minőségben politikai biztosul Terhes Pál m. bizottsági tag ezennel kiküldetvén, felkérte, hogy a f. évi augusztus hó 17-ik napjára kitűzött árlejtéseken a kir. államépítészeti hivatalnál megjelenni, s a versenytárgyalások jó eredményét tapasztalt ügybuzgalommal munkálni sziveskedjék.

Rimaszombat, 1891. augusztus hó 7.

Alispán helyett: Ujházy, főjegyző.

A rimaszombati királyi törvényszék elnökétől.

### Pályázat.

778. sz. — A vezetésem alatt álló rimaszombati kir. törvényszék területéhez tartozó rimaszécsi kir. járás-bírósnál előléptetés folytán üresedésbe jött aljársbírói állásra a m. kir. igazságügyminiszter ur ó nagyméltósága 1891. évi július hó 31-én kelt 3977. I. M. E. számú rendelete folytán ezennel pályázatot nyitok.

Felhívtnak mindazok, kik ezen évi 1000 ftt fizetés és 200 ftt lakbérrel javadalmazott állást elnyerni ohajtják, hogy életkorukat az 1883. évi I. t. ezikkben körülírt képességüket, nyelvismereteiket és eddigi alkalmatásukat igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat ezen hirdeteménynek a hivatalos lapban harmadszor megjelenésétől számított két hét alatt — közszolgálatban állók hivatalfőnökeik útján — hozzám annál inkább nyújtsák be, mert a nem szabályos uton, vagy elkésve érkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Rimaszombat, 1891. augusztus hó 8-án.

Fornét Jenő, kir. tszéki elnök.

Rimaszombati kir. törvényszék elnökétől.

### Árlejtési hirdetmény.

770. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék elhelyezésére szolgáló épület folyosóinak, továbbá a rimaszombati kir. járásbírósnál helyiségeinek 1892-ik évi világitásához szükségelt mintegy 60 kilogramm kőolaj szállításnak biztosítására, a rimaszombati kir. törvényszék elnöki irodájában tartandó árlejtés határnapjául f. évi szeptember hó 21-ik napjának d. e. 11 órája tűzetik ki, melyre a vállalkozni kívánók, oly megjegyzéssel hivatnak meg, — hogy az árlejtési feltételek addig is a rimaszombati kir. törvényszék elnöki irodájában megtekinthetők, ugyanott az árlejtés napjáig 50 kros bélyegiven írt ajánlatok is elfogadtnak.

Rimaszombat, 1891. augusztus hó 8-án.

Fornét, kir. trvszéki elnök.

A rimaszombati kir. törvényszék elnökétől.

### Árlejtési hirdetmény.

771. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék, és a rimaszombati kir. járásbírósnál részére 1892-ik évben szükségelt mintegy 340 köbméter eser vagy búkk első osztályu hasábos tüzfűtőnek árlejtési beszerzésére határidőül f. évi szeptember hó 21-ik napjának d. e. 10 órája tűzetik ki, melyre a vállalkozni kívánók a rimaszombati kir. trvszék elnöki irodájában — hol az árlejtés fog megtartatni — meghívtnak.

A szerződési feltételek ugyanott addig is megtekinthetők.

Rimaszombat, 1891. augusztus 8-án.

Fornét, kir. trvszéki elnök.

Felelős szerkesztő: **Dr. Veres Samu.**

Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernát István.**

## Magán-hirdetések.

**Dr. KALOCSAY BÉLA**  
köz- és váltó ügyvéd irodája  
Rimaszombatban a Kmetty-  
(ezelőtt Pokorágyi)-utczában  
6. házszám alatt van.

## Kiadó lakás.

Rimaszombatban a jánosi-utca 18 sz. alatti házban egy lakás: mely 2 szoba, konyha, kamara és pinczéből áll, folyó 1891. év novembertől bérbe kiadó. Értekezhetni **özv. Mindszenty Bertalannéval.**

## Hirdetmény.

535. sz. — A néhai Miks Ferenczné hagyatékához tartozó Rózsa- és Kohári-utczai ház és belsőség felül ígéret folytán — esetleg továbbá a pokorágyi-utczai kert belsőség f. év aug. hó 22-dik napjának d. u. 2 óráján önkéntes árverés útján Rimaszombat város árvaszékénél el fog adatni, a venni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy az árverési feltételek Huszt Lajos árvaszéki előadónál megtekinthetők.

Kelt szab. Rimaszombat, r. t. város árvaszékének 1891. évi augusztus 4-én tartott üléséből.

**Szabó György**, árvaszéki elnök.

## Eladó malom.

A pelsüezi közbirtokosság tulajdonát képező 4 vízi kerékkel ellátott, alól csapó malom vízjoggal, kendertörővel, udvarral, kerttel és mintegy 1248 □ öl réttel a **folyó év szeptember hó 7-én** délelőtt 9 órakor Pelsüezön a városházán nyilvános árverés útján el fog adatni. Venni szándékozók meghívtnak. A bánatpénz 100 ftt o. ért., zárt ajánlatok is elfogadtnak. — Feltételek addig is megtekinthetők az igazgatónál.

Pelsüezön, 1891. évi július 31.

**Fridrich Vilmos**,  
közbirtokossági igazgató.

Egyetlen kísérlet mindenkint meggyőzhet, hogy a



**csakugyan a legkitünőbb szer minden rovar ellen,**

minthogy az -- mint semmi más szer -- esodálats erővel és gyorsasággal **mindenfélé** rovar elpusztít, úgy hogy annak nyoma sem marad! — Legalkalmasabban úgy használhatni, ha a Zacherlin-féle szórótokból hintik szét.

A Zacherlint semmi esetre sem szabad közönséges rovarporral összetéveszteni, mert Zacherlin egy sajátos különlegesség, mely sehol és sohasem kapható másképen mint

**ZACHERL J. névvel ellátott lepecsételt üvegben**

aki tehát ZACHERLINT kér és valami rovarport papirzacsóban vagy dobozban elfogad, az bizonyára mindenkor rá van szedve.

Valódi minőségben kapható:

**Rimaszombatban:** Stech Kálmán, Tibély S. A., Hamaliár Károly, Liszka József és Dickmann Arminál.

**Jolsván:** Czibur Emil és Hoffmann Miksánál.

**Nyustján:** Groszberger Miksánál.

**Nagy-Röczén:** Dedinszky J. gyógyszerésznél.

**Tiszolczon:** Politzer Miksánál.

**Tornallyán:** Urszinyi Zsigmondnál.

**Pelsüezön:** Pártos Miklósnál.

**Putnokon:** Fekethe Nándor gyógyszerésznél.

szagtalan, színtelen, színtelen

10 mtrre  
1 kgr.  
1 ftt 50 kr.

**Christoph Ferenc**  
**SZOBAPALLO-FÉNYLAKK**

Lehetővé teszi, hogy a szobák a mázolás alatt i használatosságának, mivel a **kellemtelen szag** és a lassú, ragadós szárazítás, mely az olaj-stékek és az olajtaknak sajátja, **elkerültesik**. Emellett a használat olyan egyszerű, hogy **kiki maga végezheti a mázolás**. A pallo nedves tárggyal feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni:

**színezett szobapallo-fénymázt,**

sárgásbarnát és mahagonbarnát, mely akár csak az olaj-stékek fedi be a pallót s egyuttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi vagy új pallóra. **Teljesen betető minden foltot, korábbi mázolás sít; van azután**

**tiszta fénymás (színezetlen)**

új pallókra és parketre, mely csupan fényt ad. Különösen parketre s olajstékekkel már bemázolt egészen új pallókra való. Csak fényt ad, emellegva nem fedi el a foltokat.

Postacsomag, körülbelül 35 négyzetdmtr. (két középnagyaságú szobára való) 5 ftt. 90 kr., vagy 9 ftt. mázka.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktarak vannak, ide küldendők. Mintamázolások s prospéktnok ingyen és bérmentve küldetnek. A beszállításnál tesék fel vizvárti a cégre s a gyári jegyre, mivel ezt a töredék **1850 éve letező gyártmányt** okfelé utanozzak és tanúsítják, s sokkal roszabb, s gyakran a célnak meg nem felelő műcségekben hoztak forgalomba.

**Christoph Ferenc,**

A valódi szobapallo-fénylakk készítője és egyedül gyártója.

**Prága, K.**

**Berlin**

**Kapható Rimaszombatban: BRAUN ZSIGMOND vaskereskedésében.**